

Nd. 453. Frumvarp til laga

um samkeppni um hugmyndir að mannvirkjum.

Flm.: Sigfús Sigurhjartarson, Sigurður Thoroddsen.

1. gr.

Samkeppni skal fara fram um hugmyndir, frumáætlanir og frumuppdrætti að meiri háttar opinberum byggingum og mannvirkjum, ef ástæða þykir til, hvort sem þær eru reistar af ríkinu, bæjar- eða sveitarfélögum eða af öðrum aðilum, sem njóta styrks af opinberu fé til framkvæmdanna.

2. gr.

Hver sá, sem vill láta reisa byggingu eða mannvirki, sem um getur í 1. gr., skal leita úrskurðar sérstakrar nefndar um það, hvort ástæða sé til þess að láta samkeppni fara fram samkv. 1. gr.

Ríkisstjórnin skipar nefnd þessa til eins árs í senn. Í henni eiga sæti þrjú menn og jafnmargir til vara, formaður tilnefndur af ríkisstjórninni, en hinir tveir tilnefndir af stéttarfélögum húsameistara og verkfræðinga. Varamenn skulu tilnefndir á sama hátt. Kostnaður við störf nefndarinnar og þóknun nefndarmanna greiðist úr ríkissjóði.

3. gr.

Þegar ákveðið hefur verið, að samkeppni skuli fara fram samkv. 1. gr., skal hlutaðeigandi aðili tilkynna ríkisstjórninni, að hann óski, að skipuð verði dómnefnd samkv. 4. gr. laga þessara.

4. gr.

Ríkisstjórnin skipar fimm manna dómnefnd og fimm menn til vara. Einn dómnefndarmaður skal skipaður af ríkisstjórninni án tilnefningar, og er hann formaður

dómnefndarinnar. Annar dómnefndarmaður skal skipaður eftir tilnefningu bæjarstjórnar eða hreppsnefndar í því sveitarfélagi, þar sem mannvirkið á að reisa. Þriðji dómnefndarmaður skal skipaður eftir tilnefningu þess aðila, sem verkið lætur framkvæma. Fjórti og fimmta dómnefndarmann skal skipa samkvæmt tilnefningu stéttarféлага húsameistara og verkfræðinga. Varamenn eru tilnefndir á sama hátt.

5. gr.

Hlutverk dómnefndar er að ákveða útboðsskilmála samkeppninnar, þ. á m. fjölda verðlauna og upphæð þeirra og að dæma um þær lausnir, sem kunna að berast. Verðlaun, kostnað við útboðið svo og þóknun dómnefndarmanna greiðir sá, sem mannvirkið reisir.

6. gr.

Samkeppni, er fer fram samkv. lögum þessum, skal auglýsa opinberlega. Almenníngi skal heimilt að kynna sér dómsniðurstöður og lausnir keppenda í minnst 7 daga, eftir að dómnefnd hefur lokið störfum.

7. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Fátt ber glegggra vitni um menningarstig hvers þjóðfélags og anda samtíðarinnar en hin ýmsu mannvirki þess.

Þar sem flest mikilvægustu mannvirki þessa þjóðfélags eru reist — að verulegu leyti — fyrir opinbert fé, er það sjálfsgöð skylda hins opinbera að tryggja það í eins ríkum mæli og auðið er, að lausnir á þessum verkefnum takist vel.

Með þessa hugsjón í huga er þetta frumvarp flutt hér.

Í frumvarpi þessu er gert ráð fyrir því, að fram fari samkeppni, ef ástæða þykir til þess, um hugmyndir að öllum meiri háttar mannvirkjum, sem byggð eru fyrir opinbert fé eða njóta opinbers styrks að verulegu leyti.

Hér er aðeins átt við frumhugmyndir um fyrirkomulag og gerð mannvirkja, en þær eru mikilvægasta atriðið, til þess að þau megi takast vel. Þrátt fyrir það er mikill hluti hins sérfræðilega undirbúnings mannvirkisins óleystur, þótt hugmyndin að því sé fengin, en hún er sá hluti verkefnisins, sem sízt fæst með lærdómi einum.

Með slíkri samkeppni um hugmyndir að mannvirkjum er öllum þeim, sem þess óska, gefinn kostur á að leggja fram sinn skerf, til þess að íslenzk verkmenning verði sem fullkomnust.

Það er vitað mál, að ávallt eru skiptar skoðanir um það, á hvern hátt sé hentugast að gera hin ýmsu mannvirki úr garði. Sérstaklega finnst öllum almenningi hann varða um þau mannvirki, er reist eru fyrir hans fé, eins og skiljanlegt er. Þeir embættismenn eða trúnaðarmenn hins opinbera, sem hafa þessi mál með höndum, sæta oft að ástæðulausu harðri gagnrýni fyrir gerðir sínar.

Það er fengin reynsla fyrir því, að bezta tryggingin gegn slíkri gagnrýni er sú að láta fara fram samkeppni um hugmyndir að hinum ýmsu mannvirkjum.

Í flestum tilfellum munu allir aðilar sætta sig við slíka lausn, og er það mál-efnislega mikilvægt fyrir þjóðfélagið i heild. Það er kunnugt, að hið opinbera hefur marga þryðilega sérfræðinga á hinu verklega sviði i þjónustu sinni.

Það er ekki tilgangurinn með frumvarpi þessu að útiloka áðurnefnda starfsmenn frá því að koma hugmyndum sínum um hin ýmsu opinberu mannvirki á framfæri, heldur er beinlinis ætlazt til þess, að þeir taki þátt í slíkri samkeppni, eins og við verður komið. Í mörgum tilfellum munu þessir aðilar jafnvel standa betur að vígi í slíkri samkeppni en aðrir starfsbræður þeirra vegna þegar fenginnar margra ára reynslu í sérgreinum sínum.

Þrátt fyrir það er sú hættu fyrir hendi, að úrlausnir þeirra, sem árum saman hafa unnið að sams konar mannvirkjum, geti orðið vanabundnar og einhæfar, ef um enga samkeppni við þá er að ræða.

Tilbreytingarleysi í þessum efnum sljóvgar auk þess mjög dómgreind og fegurðartilfinningu alls almennings á hinu verklega sviði.

Flutningsmenn þessa frumvarps vonast til þess, að þessum málum sé sanngjarnlega fyrir komið í frumvarpi þessu og að það muni stuðla að því að auka fjölbreytni, styðja og efla verkleg visindi hér á landi, ef það yrði að lögum.